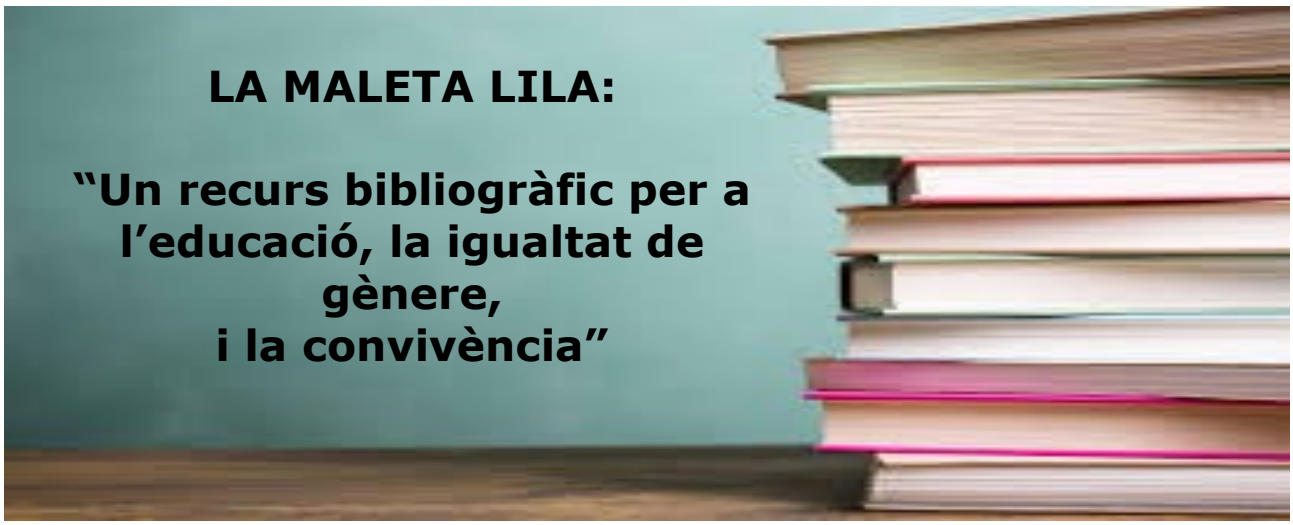

LA MALETA LILA:

"Un recurs bibliogràfic per a l'educació, la igualtat de gènere, i la convivència"

AJUNTAMENT D'ARBÚCIES

ÀREA DE POLÍTIQUES D'IGUALTAT

BIBLIOTECA D'ARBÚCIES 50 anys llegint amb tu

bibliotequ es

Biblioteques Públiques de Catalunya

Generalitat de Catalunya Departament de Cultura

atenció a les dones en situació de violència

900 900 120

xat: www.gencat.cat/icdones/linia900.htm

Servei 24 hores gratuït · confidencial

SUMARI :

	La necessitat d'elaborar una guia bibliogràfica	1
I	**CLAUS PEDAGÒGIQUES**	1
1.-	Què transmeten els contes.	1
2.-	Relacions dels personatges quan són fora de casa.	2
3.-	Els contes de tota la vida.	2
4.-	Com afecten els estereotips en funció del sexe.	2
II	**CLAUS PER A IDENTIFICAR EL SEXISME ALS CONTES**	3
1.-	Anàlisi quantitativa del contingut.	3
2.-	Anàlisi qualitativa del contingut.	3
3.-	Referències socials dels personatges dels contes.	3
4.-	Activitats i professions dels personatges.	3
5.-	Comportaments sòcioemotius.	4
6.-	Detecció del sexisme en el llenguatge.	4
III	**PRESENTACIÓ DEL RECURS BIBLIOGRÀFIC "MALETA LILA"**	5
1.-	Els contes infantils, d'on venen i com s'originen.	5
2.-	El fet lector i la màgia de llegir i escoltar contes.	6
3.-	En què consisteix la maleta lila.	6
4.-	Funcionament.	7
5.-	Guia bibliogràfica segons les edats.	8—17
6.-	Agraïments.	17

LA NECESSITAT D'ELABORAR UNA GUIA BIBLIOGRÀFICA

Actualment, alguna de les funcions que tenen els contes són entretenir, gaudir de les històries, dels personatges, de la màgia, dels fets intemporals, etc.

El conte és el primer contacte del nen amb el llenguatge i, sovint, amb la lectura, el qual comença a partir dels 6 mesos, quan encara no se sap "llegir". Amb les històries que li llegeix l'adult, estem posant paraules a les imatges—educació visual—que està mirant; per tant, durant els primers mesos ja està adquirint les primeres paraules—llenguatge — que li serviran per entendre el món.

El conte constitueix un material pedagògic important en l'aprenentatge i la identificació dels rols masculí i femení. D'aquesta manera, les imatges observades per aquests nens i nenes de mesos són eines de transmissió d'estereotips, de normes i valors i d'ideologies.

És per aquesta raó que des de la Regidories de Polítiques d'Igualtat i Cultura de l'Ajuntament d'Arbúcies s'ha elaborat aquesta guia amb l'objectiu de facilitar a pares i mares, a professorat i a la resta de persones involucrades en el món de l'educació, la tasca de recerca de llibres que ajudin a formar els nens i les nenes en matèria d'igualtat i coeducació.

I.- CLAUS PEDAGÒGIQUES

1.-Què transmeten els contes

La Unió Europea va realitzar l'any 1998 un estudi sobre els contes infantils, i va constatar que els personatges que apareixien en els llibres, ja siguin humans, o animals humanitzats, objectes antropomorfs, personatges imaginaris o mítics, generalment tenen tots les següents característiques:

Quant a l'àmbit domèstic:

Pares

- La figura paterna treballa i descansa
- Apareix físicament poques vegades.
- És intel·ligent .
- Porta ulleres.
- Llegeix el diari o mira la TV en un sofà.
- Espera el sopar assegut a la taula.

Mares

- La figura materna es dedica a la cuina i a la neteja.
- Es dedica exclusivament a la cura dels fills i a les tasques domèstiques.
- És sol·lícita i atenta.
- Vesteix modestament i molts cops porta davantal.
- Les seves relacions socials es limiten a la família o a les veïnes.
- Poques vegades surt de casa.

2.– Relacions dels personatges quan són fora de casa:

Quan es representen grups de gent amplis (carrer, platja, ciutat, zoològic ...etc)

Homes

- Els personatges masculins són majoritaris.
- Gairebé mai no van acompanyats per infants.

Dones

- Apareixen poc.
- Van sempre acompanyades d'infants o caracteritzades per certs símbols de treball domèstic.
- Quan les mares surten és per anar a comprar, o per recollir els nens a l'-escola.

Amb tot això, si ens fixem en els exemples i valors que es transmeten a través de la major part dels contes, observem que es fa una distinció bàsica depenent del sexe. A través de diferents models i referents, caricaturitzats i estereotipats en la major part dels casos, ens trobem que els valors que ens semblen positius o "graciosos" s'adjudiquen als nens (en masculí).

3.- I què passa amb els contes de tota la vida?

Amb aquesta guia no es pretén que es deixin de llegir els contes clàssics o aquells que continguin elements discriminatoris per raó de sexe, ja que de ben segur te-nen altres qualitats que els fan interessants. Tothom, particular i familiarment, ha de ser lliure per prendre la decisió de què llegeixen els infants a càrrec; per això us emplacem a llegir l'apartat sobre els orígens de la literatura infantil i juvenil que ha realitzat la biblioteca.

L'objectiu de la guia, doncs, és donar eines per poder-los analitzar i aconseguir fer -ne una lectura crítica.

4.- Com afecten els estereotips en funció del sexe

Nens

- Els neguen la sensibilitat i la humanitat.
- Els impedeixen mantenir relacions socials harmòniques tant amb homes com amb dones.

Nenes

- Redueixen la seva autonomia.
- Els neguen la igualtat d'oportunitats.
- Els tallen el potencial creatiu.

II.- CLAUS PER A IDENTIFICAR EL SEXISME ALS CONTES:

Qualsevol lectura es pot analitzar, i més si tenim certes eines per a detectar si es fa una transmissió de valors que dificulten una educació sexualment igualitària.

Per portar a terme l'anàlisi, ja sigui d'un conte o de qualsevol altre material didàctic, podem seguir els següents passos:

1.– **Anàlisi quantitativa del contingut:**

Ens haurem de fixar en els personatges, en el sexe i els paper que tenen en la història, ja que en moltes ocasions apareixen:

- Personatges masculins majoritaris i protagonistes.
- Personatges femenins poc nombrosos i secundaris.

2.– Anàlisi qualitativa del contingut:

Haurem d'observar com són aquests personatges, com es presenten, quines actituds tenen, quins valors transmeten i si són positius o negatius, ja que moltes vegades es donen característiques estereotipades dels personatges femenins i masculins, tant si apareixen en forma humana, com animal.

3.– Referències socials dels personatges dels contes:

- De la major part dels personatges femenins se n'esmenta l'estat matrimonial (casada o soltera) i la condició familiar (mare, àvia, tieta, filla ...). En canvi, no passa el mateix amb els personatges masculins.

4.– **Activitats i professions dels personatges:**

- Pel que fa a les professions femenines i masculines, també apareixen de forma estereotipada: mentre que les dones es dediquen a tenir cura dels altres, els homes treballen en feines relacionades amb la força i l'autoritat.

- En la majoria dels contes, es mostra una figura femenina com a treballadora de la llar — dones i nenes — encara que actualment hi hagi moltes dones que treballen fora de casa.

- L'educació de les criatures s'atribueix també a les dones (mares i mestres) mentre que els homes representen l'autoritat.
- Les funcions públiques i les activitats polítiques són també representades per personatges masculins.
-
- Els jocs també es separen per sexes. Els nens juguen a bales i a futbol, les nenes a cuinetes i a nines.
-
- Exploració i aventura, són activitats de personatges masculins, així com també les activitats esportives.

5.– Comportaments sòcioemotius

- La demostració d'afectes s'identifica sempre amb els personatges femenins, mentre que els masculins demostren agressivitat i violència.

- La resistència sempre s'exerceix per part dels homes, mentre que els personatges femenins es mostren resignats i submisos a l'autoritat i les pressions socials.

- La força sempre recau en el personatge masculí, mentre que la feblesa ho fa en femení.

6.– Detecció del sexisme en el llenguatge:

- Generalment es fa servir el gènere masculí per anomenar tots dos gèneres.
- S'utilitzen insinuacions i expressions sexistes.

Per tant, en una història que vulgui transmetre valors d'igualtat, hauran d'aparèixer exemples que puguin ser referents per als nens i per a les nenes, tant en l'argument com en les il·lustracions:

- Mares que treballin fora de casa, que canviïn un fusible, que reparin el cotxe ...
- Pares que cuinin i tinguin cura de les criatures.
- Noies actives, fortes i atrevides.
- Nois afectuosos, sensibles, que s'impliquin en activitats domèstiques.
- Professions exercides indistintament per homes i dones.

Elena Otxoa de Retana
Polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament d'Arbúcies

PRESENTACIÓ DEL RECURS BIBLIOGRÀFIC / COL·LECCIÓ "MALETA LILA D'ARBÚCIES"

"Somiar és tan imprescindible com despertar-nos del somni i enfrontar-nos a la realitat més rics d'experiència"

Jaume Cela i Juli Palou

La Biblioteca municipal d'Arbúcies ha volgut crear el recurs educatiu que hem anomenat "Maleta lila", destinat a les escoles d'Arbúcies, com a lot, i a particulars que ho desitgin, conscients que hem de col·laborar a crear eines que permetin la participació activa dels joves per a construir una societat lliure de discriminacions de qualsevol forma i violència.

1.- Els contes infantils, d'on venen i com s'originen.

Creiem que és necessari fer un apunt històric sobre l'origen de la literatura infantil i juvenil (Lij).

Hem de partir de la base que fins ben entrat el segle XIX no existia, o sigui, no hi havia històries pensades per a públic infantil. D'aquest segle en diuen el del "descobriment del nen", perquè tot plegat se li comença a donar una certa importància, però no arriba ni a gènere menor literàriament.

Els grans autors clàssics com Perrault s. XVIII, i els germans Grimm, s. XIX, comencen posant el text a històries populars transmeses oralment, o creant històries refetes a partir de manuscrits trobats a biblioteques. La seva primera intenció, emperò, mai va ser fer "contes infantils", sinó estudis de recerca folklòrica.

Per tant, històries tan populars com el *Gat amb botes, la Ventafocs, la Caputxeta* ... etc. no foren escrites per a públic infantil, sinó que eren històries per a adults, que es transmetien oralment, i que intentaven aportar una "moralina" explícitament escrita, o implícita en el seu significat.

No és d'estranyar que molts contes, vistos des dels ulls del segle XXI, no ens semblin adequats pel públic infantil. Per això, a ple segle XXI, ens cal donar eines per a poder fer una anàlisi crítica dels contes, que mai vol dir censurar, com fem en l'anterior apartat pedagògic de la Regidoria de Polítiques d'Igualtat.

La literatura infantil, doncs, no es considera " madura" fins a ple segle XX, fa quatre dies.

2.- El fet lector i la màgia de llegir i escoltar contes:

Tal i com ja s'apunta en les claus pedagògiques aportades des de la Regidoria de Polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament d'Arbúcies, quan llegim un conte, gaudim de la història, somiem, ens divertim i fem volar la imaginació, la lectura esdevé una gran font de plaer, que estimula la, la creativitat i la intel·ligència emocional, però no només això. Llegir contribueix al creixement integral de l'infant, a la seva educació i a la seva socialització, ja que a través de la lectura es va interioritzant valors i actituds que configuren la identitat de cada nena o nen.

A partir d'aquestes premisses, doncs, veiem la necessitat d'incorporar lectures infantils a la Biblioteca Municipal d'Arbúcies que propiciïn valors com el de la coeducació, i a tenir actituds socialment cíviques i no supremacistes per raons de gènere, diversitat sexual i/o maneres de pensar o violentes.

No ens estendrem més en aquest punt, perquè ja ha estat explicat anteriorment, en l'apartat de claus pedagògiques.

3.-En què consisteix el recurs Maleta lila :

Hem identificat aquells **llibres infantils de la Biblioteca**, majoritàriament contes i novel·la juvenil, cenyint-nos en les edats de 3 a 18 anys, que ens permeten treballar a l'aula o a casa següents valors:

- Relacions igualitàries. Trenquem estereotips de gènere.
- Actituds de cura, empatia, solidaritat, respecte a la diversitat i a la llibertat.
- Resolució de conflictes de manera dialogada i no violenta.
- Treballar la prevenció de l'abús sexual.
- Treballar la prevenció del bullying i d'altres assetjaments.
- Treballar les noves masculinitats.
- Prevenció i detecció de conductes abusives, d'assetjament, sexistes o LGTBIfòbiques.

La Maleta lila serà una col·lecció d'interès per a la nostra Biblioteca.

És a dir, un petit camp d'especialització dins dels nostre fons, de la mateixa manera que tenim identificada la *Col·lecció local* des de l'any d'obertura de la primera biblioteca (1968), o el fons sobre *Recuperació de la Memòria Històrica*, el qual venim desenvolupant durant més de 15 anys.

A la pràctica vol dir que: tenim la voluntat d'anar ampliant la col·lecció Maleta lila, amb el pressupost anual de compres de llibres, els identificarem amb un logotip, i se'n farà difusió a les escoles i mitjans. Per tant, és una feina que acabem d'iniciar, i que la continuarem fent mentre sigui socialment necessari.

4.- Funcionament:

- La maleta actualment conté 70 llibres, però s'ha de tenir en compte que comprèn llibres dels 3 als 18 anys, segons nivells de lectura. O sigui, que en molts pocs casos es necessitarà la maleta completa.
- Els lots s'entregaran amb reserva prèvia al calendari que tindrem a la Biblioteca municipal.
- El màxim període per tenir un lot de llibres, si es tracta d'una escola, serà de 3 mesos.
- Durant els períodes que no hi hagi demanda, els deixarem particularment a mares, professors i educadors, etc. un màxim d'un mes renovable, si no hi ha reserva en espera, com sempre.

Presentem doncs, la guia bibliogràfica, agrupada per edats de lectura, de les obres més interessants que tenim recopilades fins aquest moment, i esperem que sigui social i educativament molt profitós!

Sílvia Fontbona Soms

Biblioteca Municipal d'Arbúcies

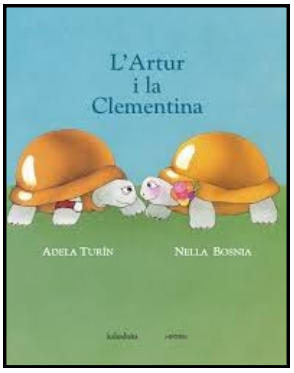

De 3 a 7 anys

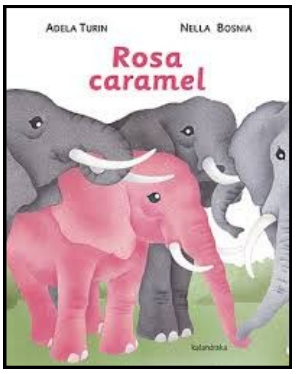
Ilan Brenman, Ed. Animallibres i Bromera

Un conte que desmitifica les princeses, sovint idealitzades en pel·lícules infantils. **Paraule clau**: estereotips femenins

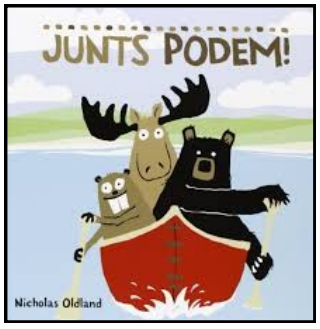
Adela Turin, Ed. Kalandraka.

Una parella de tortugues decideixen casar-se, però el marit no la deixa opinar, li enfonsa l'autoestina, fins que la Clementina decideix alliberar-se. **Paraules clau**: estereotips, igualtat de gènere, convivència, amistat.

Adela Turin, Ed. Kalandraka.

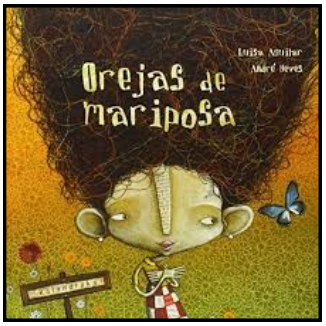
L'elefanta Guillermina decideix trencar les normes i renunciar al color rosa, no menjant les flors que els dóna aquest pigment de pell tan peculiar. **Paraules clau:** estereotips, igualtat de gènere, amistat.

Nicholas Oldland, Ed. Símbol

Els protagonistes són molt amics però no aconsegueixen posar-se d'acord, ni treballar en equip. **Paraules clau:** convivència, resolució de conflictes, amistat, treball en equip

De 3 a 7 anys

Luisa Aguilar, Ed. Kalandraka

A l'escola se'n riuen de la Mara perquè té les orelles grosses, però amb imaginació aconsegueix trobar una bona solució. **Paraules clau:** prevenció de l'assetjament, diversitat, emocions, amistat

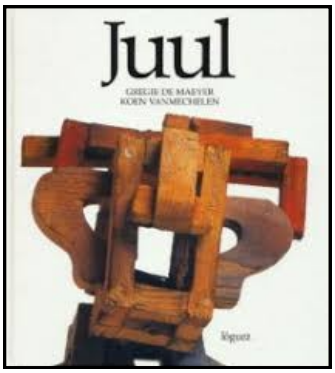
Vivim del cuentu, Ed. Baula

Col·lecció de contes clàssics desexplicats. **Paraules clau**: estereotips, igualtat de gènere, noves masculinitats.

Mireille d'Allancé, Ed. Corimbo

Coneixerem un nen que té un dia molt dolent i s'enfada amb facilitat... Fins que perd el control i la ràbia es convertirà en un monstre. **Paraules clau**: emocions, resolució de conflictes.

Gregie de Maeyer, Ed. Lóguez

Juul fa reflexionar sobre els conflictes, la tolerància i el respecte a la diferència. **Paraules clau:** convivència, acceptació de la diferència, violència zero.

De 7 a 9 anys

Raquel Diez Reguera, Ed. Thule

La Carlota no vol ser una princesa rosa. Ella vol viatjar en globus, viure aventures, lluitar contra dracs i llops. **Paraules clau:** revisió d'estereotips femenins, igualtat de gènere.

Julian Gough, Ed. Baula

Col·lecció Ossa i conill: són històries molt divertides sobre la convivència i l'amistat. **Paraules clau**: amistat, violència zero, estereotips, emocions.

Raquel Díaz Reguera, Ed. Lumen

Tres personatges femenins amb grabns somnis, que tiren endavant malgrat les adversitats que puguin trobar. **Paraules clau**: revisió d'estereotips, igualtat de gènere.

I què? , Ed. La Galera

Col·lecció que posa en revisió molts estereotips masculins i femenins que té la nostra societat. **Paraules clau:** Estereotips, acceptació de la diferència, convivència, respecte, amistat.

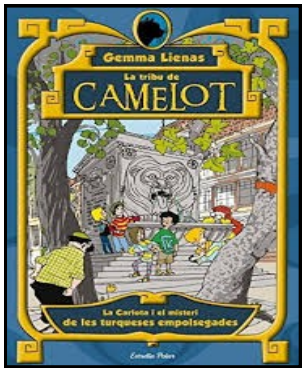
De 7 A 9 anys

William Steig, Ed. Blackie Books

La Irene té la missió de portar el vestit nou a la duquessa, ni el fred, ni la neu, ni la por la faran desistir. **Paraules clau:** valentia, històries de superació femenines.

De 9 a 12 anys

Gemma Lienas, Ed. Estrella Polar

Col·lecció La tribu de Camelot: són històries que protagonitza una colla d'amics- **Paraules clau**: amistat, violència zero, estereotips, emocions convivència.

David Walliams, Ed. Estrella Polar. Montena.

Denis té un gran talent per jugar a futbol i descobreix que també li agrada portar vestits. **Paraules clau**: revisió d'estereotips, igualtat de gènere., diversitat sexual.

De 9 a 12 anys

Laura Gallego, Ed. Estrella Polar

Col·lecció que té com a protagonistes una colla de noies a les quals els agrada jugar a futbol. **Paraules clau:** revisió d'estereotips, amistat, convivència, treball en equip.

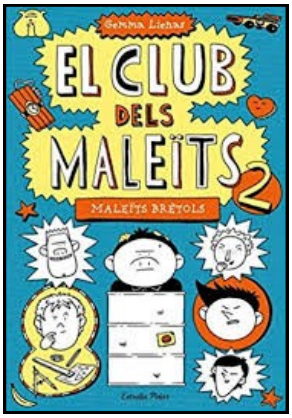
Roberto Innocenti, Ed. Símbol

Àlbum il·lustrat juvenil que presenta la història d'una caputxeta moderna, ubicada en una gran ciutat actual, la qual s'haurà d'enfrontar als perills de la societat actual de consum.
Paraules clau: prevenció de l'abús sexual, consumisme, globalització, societat precària socialment parlant.

Luna Miguel, Ed. La Galera

Àlbum il·lustrat juvenil que presenta la història d'un avió de paper i explica què veu i com són les persones on va a parar.
Paraules clau: amistat, diversitat, igualtat de gènere.

Gemma Lienas, Ed. Estrella Polar
Col·lecció protagonitzada per en Marc, que comença a l'institut, i es troba amb petits conflictes. Llibre amb sentit de l'humor i elaborat a partir de vinyetes.
Paraules clau: amistat, resolució de conflictes, violència zero.

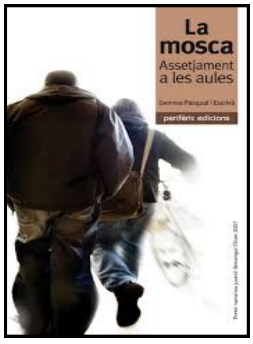
De 12 a 18 anys

Assetjament a les aules: títols destacats.

J.R. Palacio, La Campana

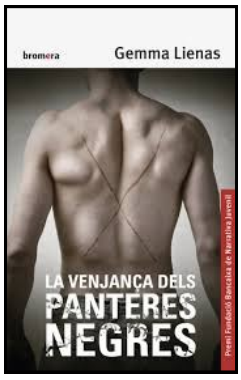
Col·lecció de llibres sobre l'Augie, un nen amb elefantiasis que s'ha d'integrar a l'institut. El seu aspecte físic, i els prejudicis, són un impediment perquè es pugui desenvolupar socialment.

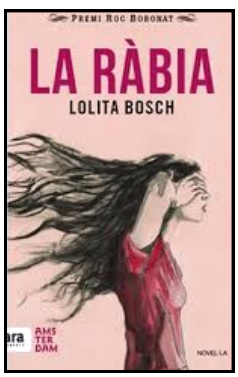
Gemma Pasqual, Ed. Perifèric

Isona canvia d'institut a causa de l'assetjament, i s'hi torna a trobar... Però aquesta vegada trobarà la manera d'enfrontar-se al bullying.

Gemma Lienas, Ed. Bromera

Història de bandes de carrer, de baralles i emocions portades al límit. Alguns membres de la banda estan farts de violència i volen canviar de rumb, però no saben com fer-ho.

Lolita Bosch, Ed. Amsterdam

Novel·la basada en l'assetjament que va patir l'autora en la seva època d'institut. Novel·la que ens fa trontollar i reflexionar sobre el bullying.

De 12 a 18 anys

Relacions destructives de parella: títols destacats.

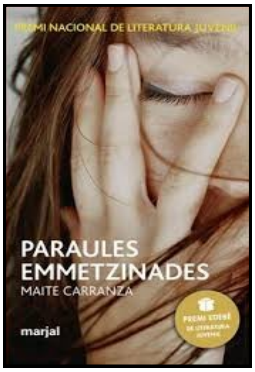
Gemma Pasqual, Ed. Barcanova

Col·lecció de llibres que tenen com a protagonista la Xènia, una jove que pateix assetjament i control pels seus xicots a través de les xarxes socials: whatsapp, Twitter, etc.

Anna Manso, Ed. Cruïlla

Novel·la divertida i optimista que parla d'amor, d'estimar-se sense culpes ni prejudicis, començant per nosaltres mateixes.

Maite Carranza, Ed. Edebé

Novel·la d'intriga que gira al voltant de la violència de gènere i els abusos sexuals.

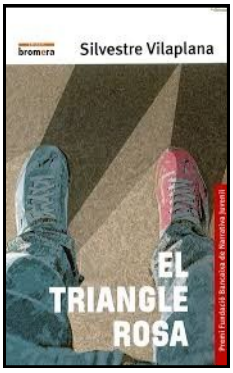

Gemma Lienas, Ed. Empúries

Col·lecció protagonitzada per la Carlota. Es tracten temes sobre assetjament, sexualitat, drogadicció, etc i s'ofereixen consells pràctics i adreces de serveis on acudir en cas de necessitar-ho.

De 12 a 18 anys

Diversitat sexual i acceptació de la diferència: títols destacats.

Silvestre Vilaplana, Ed. Bromera

Novel·la sobre el descobriment de la sexualitat. En Dani menteix constantment a tothom i a si mateix, perquè té por d'acceptar la seva homosexualitat. Llegint el llibre l'acompanyarem en el seu procés i acceptació.

Nour Esam Zeyddan, Ed. Nube de tinta

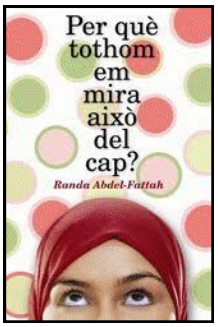
Novel·la biogràfica d'una noia refugiada procedent de Líbia. Ens explica el seu viatge, i com se sent

Giacomo Mazzariol, El meu germà persegueix dinosaures.

Novel·la intimista narrada amb humor i tocs molt dolços sobre l'experiència real de Giaccomo, un adolescent que té un germà amb síndrome de Down, i en un principi l'amaga dels amics. Val la pena veure aquest vídeo !

https://www.youtube.com/watch?v=0v8twxPsszY #simpleinteview

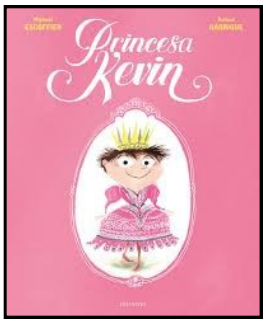
Randa Abdel-Fattah, Ed. La Galera

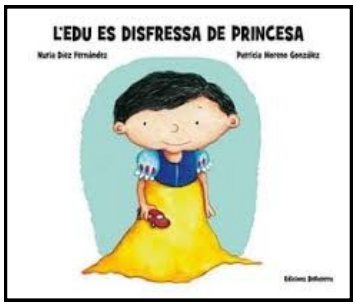
Amal és una noia australiana, filla de pares musulmans. Un dia decideix posar-se el hijab. Aconseguirà superar els prejudicis i mantenir els amics?

Famílies Com li ho explico ...
o
Com explicar situacions quotidianes als nostres fills

Diversitat sexual i prevenció d'abús.

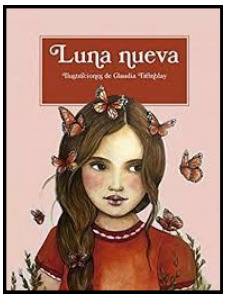

Revisió d'estereotips, igualtat de gènere, noves masculinitats.

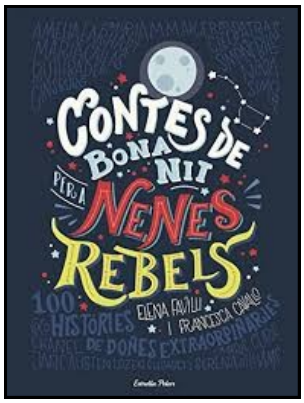

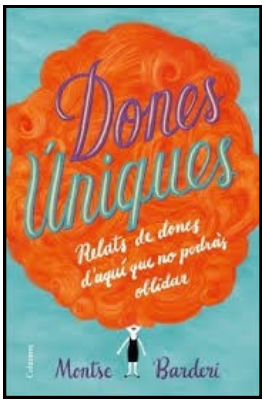
Llibres infantils de coneixements

Dones d'empenta !

Gràcies !!

Donem les gràcies a Fundesplai (programa EnCORatja't) i a la bibliotecària juvenil especialitzada **Marta Cava**, per haver fet ja recerques en aquest camp, i generosament, haver cedit els seus reculls bibliogràfics a qui ho pugui necessitar. Ens ha facilitat molt la feina!

Esperem que aquest recurs sigui útil per a escoles, pares i mares, i per a tots aquells que podem influir en millorar la nostra societat.

Biblioteca Rafael Vilà Barnils
Arbúcies 1 de març de 2020

AJUNTAMENT D'ARBÚCIES
ÀREA DE POLÍTIQUES D'IGUALTAT

BIBLIOTECA D'ARBÚCIES
50 anys llegint amb tu

bibliotecques

Biblioteques Públiques de Catalunya

atenció a les dones en situació de violència
900 900 120
xat: www.gencat.cat/icdones/linia900.htm
Servei 24 hores gratuït i confidencial